

SESSION 2020

**CAPES
CONCOURS EXTERNE**

**SECTION LANGUES RÉGIONALES :
CATALAN**

COMPOSITION ET TRADUCTION

Durée : 5 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier.

Tournez la page S.V.P.

COMPOSITION

Ajudant-vos amb els documents següents, mostreu el paper de la llengua catalana en les relacions entre la societat i les institucions dels Països Catalans, a cavall dels segles 20 i 21.

DOCUMENT N°1 :

Ateses les característiques estructurals del catalanisme, no podia ser d'una altra manera : durant aquests vint anys, la situació de la cultura, i en especial de la llengua, ha estat el termòmetre més llegit i la principal palestra polèmica del procés de reconstrucció nacional, així com el mirall que reflecteix millor la distància entre les eufòriques expectatives de la fi del franquisme i els modestos assoliments actuals. Sobre aquest territori emblemàtic i hipersensible s'han entrelaçat tres dinàmiques : les mesures legislatives, i executives d'impuls del català, adoptades sempre per un ampli consens polític i aplicades amb una gran cura de no posar en perill la cohesió social ni provocar fractures comunitàries ; les expressions d'alarma de lingüistes i altres científics socials que han considerat els avenços massa lents i incapaçs de garantir a mitjà termini la supervivència de la llengua i la cultura catalanes, i les reaccions defensives de sectors identificats amb l'estatus hegemònic del castellà que, comptant amb un ampli suport de la resta de l'Estat, invoquen sorollosament preteses discriminacions per tal de frenar els discrets progressos socials de la llengua pròpia del país. (...)

La llei del 1983, que va néixer amb l'aurèola del seu caràcter unitari i obtingué repetidament la ratificació del Tribunal Constitucional, ha estat la clau de volta de la política lingüística d'aquest període. (...)

Però els progressos del català, per modestos que semblin a una part de la societat, havien de topar amb els hàbits de predomini cultural de certes institucions espanyoles (la Real Academia Española de la llengua, alguns mitjans de comunicació...) que, des del 1990, començaren a mostrar inquietud davant l'eventual retrocés dels castellà a Catalunya. A partir del 1992-93, l'aplicació general de la immersió lingüística a les escoles del Principat suscità un nombre reduït de protestes que, magnificades en els diaris i les emissores de ràdio madrilenyes conjunturalment interessats a denigrar la coalició de govern a la Generalitat, van donar lloc a la denominació « guerra de la llengua ». Per fortuna, una guerra de paper, d'articles, manifestos i intoxicacions informatives a la qual la immensa majoria dels catalans restà del tot impermeable.

“Llengua i cultura: el camp de batalla”, capítol “L'autonomia en els temps de la globalització”, p 42-44, Joan B. CULLA CLARÀ, in *Història política, societat i cultura dels Països Catalans*, volum 12, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1999

DOCUMENT N°2 :

(...) S'imposa fer un apunt sobre la situació de la llengua catalana, pròpia i única oficial a Andorra. És un tret identitari que no ha desaparegut, però que ha quedat seriosament compromès en el seu ús social a causa de la recomposició demogràfica.

En l'estatus jurídic, no es pot dir que a Andorra el català sigui una llengua minoritzada en el sentit en què habitualment es parla de llengües minoritzades, ofegades per un poder hostil. Al contrari, és la llengua oficial de l'Estat, consagrada com a tal a l'article 2 de la Constitució, i és també, en el si de la societat, la llengua del poder i del prestigi social. Però que no estigui minoritzada no vol pas dir que no sigui avui minoritària, com efectivament ho és en l'ús social, segons les enquestes encarregades periòdicament pel Govern des del 1995, que revelen que el seu ús està en ràpida reculada, disputat per l'ús en ascens del castellà.

L'any 2000 per primera vegada el castellà va passar al davant del català com a llengua més usada en termes absoluts, i en l'última enquesta, del 2007, l'ús social del català s'ha situat en un alarmant 29 %. (...)

L'any 2000, es va impulsar finalment l'aprovació de la llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial, coneguda com a "Llei del català", que el Govern havia tingut al calaix des de feia anys. Va arribar tard i no va ser la llei que des de la societat civil s'havia reclamat; però, malgrat algunes disfuncions, té força punts positius, el més important dels quals és l'obligatorietat de la disponibilitat lingüística en català al comerç. (...)

Dins del marc escolar, un fenomen digne d'esment en el pla identitari és el de l'aparició i creixement de l'Escola Andorrana com a escola nacional. Va néixer als primers anys vuitanta gràcies a l'impuls d'unes famílies i uns mestres pioners, andorrans i catalans residents, convençuts de la necessitat d'un sistema escolar públic andorrà que tingués el català com a llengua vehicular.

"Un estat sense nació", p 194-196, in Andorra entre l'anacronisme i la modernitat. Un Estat singular enmig d'un món global, Àlvar VALLS, Pagès editors, Lleida, 2009

DOCUMENT N°3 :

Aproximadament dues terceres parts de la societat valenciana participarien de l'opinió que el valencià i el català serien dues llengües diferents, la qual cosa és una xifra molt notable, més encara si tenim en compte que totes les institucions universitàries i la gran part de les acadèmiques, científiques i fins i tot educatives del País Valencià reconeixen i afirmen la unitat de la llengua catalana. El percentatge dels secessionistes, per tant, seria bastant superior al nombre de votants del PP, per la qual cosa la construcció del valencià com a llengua independent seria més transversal del que algunes veus han reconegut. Això ajudaria a entendre l'ambigüitat calculada del PSPV-PSOE, el partit principal de l'oposició des del 1995 i, significativament, el pacte de reforma estatutari entre els dos grans partits en el qual s'introduïen els conceptes de "llengua valenciana" i "idioma valencià" en el preàmbul i, fins i tot, en l'articulat del nou Estatut d'Autonomia, amb la qual cosa previsiblement es reforçarà el secessionisme mitjançant l'eficàcia de l'acció del regionalisme banal (...).

Així mateix, el secessionisme sembla un fenomen correlacionat amb l'autodefinició lingüística i l'ús social del valencià. Com més percentatge de valencianoparlants, menys secessionisme i a l'inrevés, la qual cosa mostraria que el blaverisme seria una resposta política justificatòria al procés d'abandonisme lingüístic. (...)

Serien tres les institucions que sobretot facilitarien la construcció del valencià com a llengua independent: a) la família, b) la Generalitat Valenciana i c) els mitjans de comunicació. (...) La Generalitat ha promogut, indirectament i directa, el secessionisme. L'acord estatutari bandejà qualsevol ús oficial del terme de llengua catalana, així com qualsevol reconeixement de la unitat idiomàtica, la qual cosa contribuirà al fet que un "idioma" oficial anomenat "valencià" i el mateix, igualment oficial, a Catalunya, a les Illes Balears i a l'estat d'Andorra, però anomenat "català", siguen considerats dues llengües diferents, fins i tot en organismes estatals, tant amb governs del PP com del PSOE. Per últim, els mitjans de comunicació, en general, tant els públics de la Generalitat (Canal 9 i Ràdio 9 bàsicament) com els privats, han tingut un paper molt rellevant en l'expansió del secessionisme idiomàtic. De fet, la denominació de "català" o "llengua catalana" està pràcticament bandejada dels mitjans valencians i rarament s'explicita la resta de territoris del domini lingüístic com a àmbit territorial de llengua pròpia, la qual cosa afavoreix, si més no indirectament, l'estranyament respecte de l'idioma compartit, una mena de secessionisme banal.

"Trencar per mantenir l'hegemonia del castellà. Secessionisme lingüístic i identitat valenciana", p 131-136, *Nació i identitats. Pensar el País Valencià*, Vicent FLOR, Editorial Afers, Catarroja, 2013

TRADUCTION

A – Traduction en français :

L'efecte que ens produeix la intel·ligència quan no hi estem acostumats, suposo que això podria explicar què va significar per mi de conèixer-lo. Quan parlava amb el Lluís se m'enfilava el cervell, i tot el que havia après fins aleshores, que eren moltes coses, ara veig que moltes més que ell, va anar agafant sentit i encaixant en una mena de sistema.

Parlava i brillava. Era agut. Molt cultivat. Tenia una conversa exigent. De tant en tant deixava anar un sarcasme sobre el meu aspecte poc elegant, o sobre la masia de cabres on vaig créixer, i a mi em feia mal, però no vaig dir-li mai res. El Lluís va ser la primera persona a qui vaig voler demostrar alguna cosa i una mica, mal em pesi, crec que sempre aspirem a ser com ens voldria la primera persona de qui ens enlluernem.

Que als trenta anys encara visqués amb els seus pares no em sorprenia gens. Que després d'acabar arquitectura hagués decidit que volia ser intèrpret, tampoc. Que sense tenir feina no li hagués vist dues mudes iguals, tampoc. La seguretat amb què vivia servia com a explicació per les coses més estranyes.

La nit que em vaig quedar a dormir al seu pis ja anava tard. Feia quatre mesos que érem parella i encara no ens havíem allitat, en part perquè no teníem lloc on anar i en part perquè a mi m'anava molt bé que no el tinguéssim. Hi havia les punxades. I a més tot allò dels xiclets i del fred al cul de les rajoles, que només de lligar-ho amb la meua vida adulta se m'aturava el cervell. Un curtcircuit, una paràlisi del cap, aquell tartamudeig. Tot podia pensar-se, excepte allò, fos el que fos, que havia de quedar fora de mi, i més aleshores, que ja havia aconseguit arribar a la universitat i a Barcelona.

La història amb el Lluís era a la meua oportunitat per avançar, però tenia tanta por de fer el ridícul que evitava l'hora de quedar-me a davant o a sota seu sense roba. Ho vaig allargar fins un dia que vam anar al pis dels seus pares, que era fosc i carregat de quadres de llimones i de gent practicant oficis extingits.

Anna PUNSODA, *Els llits dels altres*, Ed. Amsterdam, Barcelona, 2018, p. 63-64.

B – Traduction en catalan :

On pourrait presque manger dehors.

C'est le « presque » qui compte, et le conditionnel. Sur le coup, ça semble une folie. On est juste au début de mars, la semaine n'a été que pluie, vent et giboulées. Et puis voilà. Depuis le matin, le soleil est venu avec une intensité mate, une force tranquille. Le repas de midi est prêt, la table mise. Mais même à l'intérieur, tout a changé. La fenêtre entrouverte, la rumeur du dehors, quelque chose de léger qui flotte.

« On pourrait presque manger dehors. » La phrase vient toujours au même instant. Juste avant de passer à table, quand il semble qu'il est trop tard pour bousculer le temps, quand les crudités sont déjà posées sur la nappe. Trop tard ? L'avenir sera ce que vous en ferez. La folie vous poussera peut-être à vous précipiter dehors, à passer un coup de chiffon fiévreux sur la table de jardin, à proposer des pull-overs, à canaliser l'aide que chacun déploie avec un enjouement maladroit, des déplacements contradictoires. Ou bien vous vous résignerez à déjeuner au chaud – les chaises sont trop mouillées, l'herbe si haute...

Mais peu importe. Ce qui compte, c'est le moment de la petite phrase. On pourrait presque... C'est bon, la vie au conditionnel, comme autrefois, dans les jeux enfantins : « On aurait dit que tu serais... » Une vie inventée, qui prend à contre-pied les certitudes. Une vie presque : à portée de la main, cette fraîcheur. Une fantaisie modeste, vouée à la dégustation transposée des rites domestiques. Un petit vent de folie sage qui change tout sans rien changer...

Parfois on dit : « On aurait presque pu... » Là, c'est la phrase triste des adultes qui n'ont gardé en équilibre sur la boîte de Pandore que la nostalgie. Mais il y a des jours où l'on cueille le jour au moment flottant des possibles, au moment fragile d'une hésitation honnête, sans orienter à l'avance le fléau de la balance. Il y a des jours où l'on pourrait presque.

Philippe DELERM, *La première gorgée de bière et autres plaisirs minuscules*, Ed. Gallimard, Paris, 1997, p. 27-28.

Réflexion en français : Connaissances linguistiques et culturelles

1. Quelle est l'intention stylistique des phrases nominales dans les deux textes ? Quelle est la différence entre celles du texte en catalan et celles du texte en français ?
2. Etudiez l'usage du *subjuntiu* dans le texte en catalan.

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours
E B E

Section/option
0 4 4 2 E

Epreuve
1 0 1

Matière
7 4 1 4